

”Når der er krise, er vi alle keynesianere” – men snart ophører enigheden på Christiansborg

Alle sukker efter, at vores normale hverdag vender tilbage, som vi kender den. Men dansk politik vil ikke vende tilbage, som vi kender det. Økonomi vil fylde meget – og det vil præge alle de andre dagsordener. De rituelle uenigheder vil vende tilbage, efter en historisk enighed, om hvordan krisen skal tackles.

Af Jacob Blomgren Knudsen, Public Affairs Director Rud Pedersen

Jacob Blomgren Knudsen

Public Affairs Director hos Rud Pedersen siden 2017. Har en baggrund som mangeårig toprådgiver hos Radikale Venstre og har herfra betydelig erfaring fra større forhandlingsprocesser på Christiansborg, regeringsdannelse og økonomisk politik. Har tidligere været ansat i Finansministeriet. Jacob er uddannet økonom.

Politik har været i undtagelsestilstand siden krisen ramte. Ingen har turde vriste ansvaret fra statsminister Mette Frederiksen, der effektivt har gjort danskerne bekendt med behovene for de vidtgående tiltag for at inddæmme smitten.

Økonomien er fra den ene dag til den anden ramt i solarplexus, og de lukkede restaurationer, frisører og andre butikker sender tusinder i ledighedskø. Måske er det først begyndelsen.

Eksportvirksomheder med større udviklings- og produktionsapparater følger formentlig først trop med tilpasninger, når konsekvenserne på de udenlandske markeder er kendte.

I en sådan en historisk krisesituation rykker Folketinget sammen. De vanlige konfliktakser blev sendt i karantæne, da alle Folketingets partier på lidt over et døgn vedtog en gigantisk her-og-nu krisepakke. Nok havde partierne til venstre fokus på lønmodtagerne, og dem til højre mere på virksomheder. Men ingen rigtig uenighed. ”Vi gør, hvad der skal til”, som finansministeren udtalte. Både pakkens størrelse og den konfliktfrie proces er historisk.

Der er to årsager til dette. For det første er politikere dybt bevidste om ansvaret for at føre Danmark igennem krisen. For det andet har man lært af finanskrisen for 12 år siden. Der er bred enighed om, at man dengang reagerede for sent. Denne gang venter man ikke på analyser og økonomiske udredninger.

Der skal handles, så markedet kan se, at politikerne vil holde økonomien i gang.

Der kan heller ikke spores politisk uenighed om, at det her-og-nu handler om at pumpe penge ud i økonomien. ”Når der er krise, er vi alle keynesianere”, som en af forhandlerne sagde til undertegnede, efter at hjælpepakken var vedtaget. I citatet ligger også, at herefter vil enigheden på tværs af partier formentlig høre op.

Rud Pedersen
Public Affairs

For på den anden side af krisen venter et kæmpe og mere langstrakt oprydningsarbejde i økonomien.

Populært sagt kan man sammenligne de netop vedtagne hjælpepakker med, at dansk økonomi er kommet på skadestuen. Økonomien bliver holdt mest muligt i live, mens forbrugere og medarbejdere holder sig hjemme, og den får plastre på de blødende sår. Men herefter skal økonomien til genoptræning, så den kan komme i form igen og klare sig selv.

Instrumenterne på skadestuen er de tre ”T’er”: **Targeting, temporary, timing.** Pengeudpumpninger i økonomien skal være målrettede, midlertidige og timet rigtigt. Det er økonomernes læring fra tidligere kriser.

Instrumenterne i næste fase, genoptræningen, er produktivitet, vækst, arbejdsmarkedstiltag og skat.

Og det er her, uenighederne vil begynde at dukke op. Partierne vil på tværs være enige om målet om genopretning, men partierne vil i arbejdet trække på forskellige ideologier, der vil vise sig som uenigheder i spørgsmål som: Skal skatten sættes op for at finansiere krisetiltag, eller skal den sættes ned for at skabe produktivitet i virksomheder? Skal der trækkes folk ud af arbejdsmarkedet for at undgå ledighed, eller skal der skubbes flere ind for at skabe vækst? Skal der skabes strukturel balance på de offentlige saldi, eller bør det vente til, at økonomien er genoprettet?

Det er spørgsmål, som vil fylde i det genopretningsarbejde, der vil præge politik i mange år. Se bare finanskrisen, som kom til Danmark i 2009 med Lehman Brothers konkurs som det udenlandske epicenter. Først i 2015 blev krisen meldt ovre herhjemme. I de mellemliggende år blev der vedtaget bankpakker, vækstpakker og kontroversielle arbejdsmarkedsreformer.

Så vi skal være indstillet på, at økonomisk politik vil fylde mere på Christiansborg. Og det vil vende op og ned på mange af de politiske dagsordener, som vi ellers føler, vi kender så godt. Kommunerne har allerede været ude at beklage sig over, at der ikke er råd til de minimumsnormeringer i daginstitutionerne, om blev vedtaget på den seneste finanslov. Dansk Folkeparti er vendt rundt og sået tvivl om sin støtte til at finansiere lavere pensionsalder med et samfundsbidrag fra bankerne.

Og så er der den helt store dagsorden, klimaet. Planen har længe været politiske forhandlinger i foråret om opfyldelse af 70 pct. CO₂-reduktionsmålet. Der er lavet et forarbejde til forårets forhandlinger fra 12 af regeringens 13 klimapartnerskaber. Dem skal der samles op på, og

der skal laves politiske aftaler om handlingsplaner. Det bliver nok forsinket, og der er ikke længere garanti for en aftale inden sommer. Men aflyst bliver de ikke. Klimakrisen holder ikke fri. Det gør vælgeropmærksomheden slet ikke. Og det gør embedsværket heller ikke. Analyser og forberedelse af forhandlinger kan sagtens foregå i ministerierne, selv om Covid19-krisen fylder det hele i regeringstønnen.

Når de politiske forhandlinger omsider går i gang, vil krisen også skærpe forskellene i partiernes prioriteter under den brede enighed om at reducere CO₂-udledningen med 70 pct. i 2030. Regeringen har lagt vægt på, at indsatsen ikke må koste arbejdspladser. Enhedslisten og SF har fokus på, at klimakampen ikke må føre til ringere omfordeling mellem rige og fattige. Radikale har fokus på, at tiltagene virker. Konservative er optaget af erhvervslivets vilkår, og Venstre holder fortsat fast i, at det ikke må blive dyrere for danskerne. Det er mange ønsker på én gang, og en økonomisk krise kan gøre det særligt svært at forene dem. Så krisen vil komplicere forhandlingerne.

Generelt har det faktum, at økonomien er ”overholdbar”, hidtil fortrængt lysten og nødvendigheden af at diskutere økonomi og reformer på Christiansborg.

”Holdbarhedsindikatoren” anvendes af Finansministeriet og de uafhængige vismænd til at tjekke, om offentlige indtægter og udgifter hænger sammen over de næste mange årtier. Når deres tjek viser, at der ligefrem er flere indtægter end udgifter, hvorfor så gennemføre reformer og prioriteringer i den offentlige økonomi?

Men hvad sker der så nu? Uanset hvordan krisen udvikler sig, vil der skulle fremlægges et finanslovsforslag ultimo august, som vil skulle aftales i november og vedtages i december.

Temaet kan ikke undgå at blive vækst og genopretning. Forhandlingerne vil få et helt andet indhold end sidste år, hvor et råderum på 2 mia. kr. skulle fordeles efter ønske imellem de partier, der bragte regeringen til magten.

Men finansloven gør det ikke alene. Allerede nu efterspørges flere hjælpepakker fra virksomheder og organisationer, som ikke føler sig dækket ind. Man kan gætte på, at der måske kommer et politisk forløb med flere pakker inden sommer, og inden finanslovsprocessen går i gang.

Uanset hvad. Vi kommer til at høre meget mere om økonomien. Og det begynder lige om lidt.